

PWYLLGOR	Cydbwyllgor Ymgynghorol AHNE Llŷn
DYDDIAD	Rhagfyr 4ydd 2019
TEITL	Diweddariad ar Brosiectau'r Uned AHNE
PWRPAS	Diweddarau'r Aelodau
AWDUR	Elin Wyn Hughes - Swyddog Prosiectau AHNE Llŷn
ARGYMHELLIAD	Derbyn yr wybodaeth

1.0 CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn darparu gwybodaeth i aelodau'r Cydbwyllgor am brosiectau diweddar gan Uned AHNE Llŷn, Gwasanaeth Cefn Gwlad.

2.0 HYFFORDDIANT SGILIAU GWLEDIG

- 2.1 Ar y cyd â Choleg Meirion Dwyfor, Glynllifon – cynhaliwyd cwrs codi waliau cerrig sychion yn Llithfaen ar Fedi 28ain. Roedd 5 unigolyn yn bresennol – gyda'r gwaith yn digwydd ar ran o'r Wal Fawr ar y Eifl dan ofal yr hyfforddwr John Till. Yn anffodus bu raid gohirio ail gwrs ar Hydref y 5ed oherwydd prinder enwau a tywydd gwael.
- 2.2 Ar Hydref y 12fed ac 19eg – bu hyfforddiant codi cloddiau ar fferm Porth Gwylan, Tudweiliog dan ofal Dilwyn Williams. Roedd yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol yn bartner allweddol yn y prosiect. Cymrodd wyth o bobl ran yn yr hyfforddiant hwn – yn cynnwys pobl ifanc gyda chefnogaeth Gwasanaeth Ieuenctid Gwynedd.

3.0 SBWRIEL MOROL

- 3.1 Mae'r prosiect yma yn anelu i lanhau sbwriel oddi ar y traethau a hefyd ceisio lleihau sbwriel, yn arbennig plastig, rhag mynd i'r môr. Bydd y gwaith glanhau yn cael ei gyd-drefnu hefo Cadw Cymru'n Daclus a gwirfoddolwyr lleol.
- 3.2 Elfen arbrofol o'r prosiect fydd gosod tap dŵr cyhoeddus ger y toiledau yn Abersoch. Mae'r Aelod Lleol wedi bod yn gefnogol iawn i'r syniad. Y gobaith yw y bydd yn fodd i leihau gwastraff poteli plastig yn y pentref. Mae'r "ffynnon" bellach wedi ei chynhyrchu (gan gwmni lleol) ac anelir i'w gosod yn fuan.

4.0 RHYWOGAETHAU YMLEDOL

- 4.1 Defnyddiwyd cyllid prosiect rhywogaethau ymledol eleni i dargedu Canglwm Siapaneaidd ar ddwy safle sef traeth Trefor a Bryn Mynach, Nefyn. Trefnwyd y gwaith gan Ymgynghoriaeth Gwynedd a chafodd y chwistrellu ei wneud ddiwedd yr haf – sef yr amser gorau i gael effaith ar y planhigyn. Byddwn yn cadw golwg ar y safleoedd a threfu gwaith trin pellach os bydd angen.

5.0 TANDDAEARU GWIFRAU TRYDAN

- 5.1 Mae'r gwaith yma a wneir gan Scottish Power mewn cydweithrediad gyda'r Uned AHNE yn rhedeg ers sawl blwyddyn bellach. Fei'i ariannir trwy drefniant gyda OFGEM (fel y sefydliad rheoli darpariaeth trydan) sydd yn darparu cyllid i Scottish Power. Yn anffodus nid oes trefniant tebyg yn ei le cwmnïau telegyfathrebu fel BT.
- 5.2 Mae nifer o gynlluniau wedi eu cwblhau a chynlluniau pellach ar y gweill yn Sarn Bach, ger Dwyros, Aberdaron ac ar Foel Gron, Mynytho yn 2020. Os oes gan aelodau'r Cydbwyllgor awgrymiadau am safleoedd i'w hystyried ar gyfer tanddaearu byddai'r Uned yn falch o'u derbyn.

6.0 CYNNAL ASEDU- CYFLEON GWIRFODDOLI

- 6.1 Rydym yn cydweithio gyda Cadwch Gymru'n Daclus i dacluso a chynnal gwahanol safleoedd law yn llaw â darparu cyfleoedd gwirfoddoli. Dros y misoedd nesaf byddwn yn adnabod safleoedd addas ac yn hysbysebu cyfleoedd i wirfoddolwyr gymryd rhan. Rydym yn awyddus i weld gwelliant amgylcheddol a gweledol yn yr AHNE – yn ogystal â sicrhau sgiliau a phrofiad i bŵl o wirfoddolwyr fydd yn cyfrannu at ein gwaith yn y dyfodol.

7.0 CYSTADLEUAETH FFOTOGRAFFIAETH AHNE

- 7.1 Cynhaliwyd Cystadleuaeth Ffotograffiaeth eleni – gyda'r dyddiad cau ar Hydref 25ain. Byddwn mwy o wybodaeth am y gystadleuaeth a'r enillwyr ar gael yn y cyfarfod.

8.0 PROSIECTAU CYFALAF – CYLLID LLYWODRAETH CYMRU

- 8.1 **Eglwys Carnguwch** - Mae'r gwaith yn cynnwys trwsio ac ail-osod giatiau, a gosod arwyddion i gyfeirio at yr Eglwys o gyfeiriad Llwyndyrus. Mae Eglwys Beuno Sant yn dyddio'n ôl i'r 7fed Ganrif ac yn sicr yn un o'r safleoedd hanesyddol hynny sy'n cyfrannu yn fawr at amgylchedd hanesyddol yr AHNE. Bu clirio yn y fynwent hefyd – yn cynnwys barbio a thocio'r coed oedd yn bygwth strwythur yr adeilad.
- 8.2 **Wal derfyn Cae'r Nant** - Roedd cyflwr ac edrychiad y wal derfyn oedd gyda'r lôn o Lithfaen i fyny am dai Cae'r Nant wedi dirywio – gyda cherrig yn disgyn i'r lôn. Roedd y lôn hefyd yn gul a cherbydau yn cael trafferth i basio. Gyda chydweithrediad y tîrfeddianwr, Canolfan Nant Gwrtheyrn a'r Cyngor Cymuned lleol - comisynwyd Ymgynghoriaeth Gwynedd i arwain ar y gwaith i adnewyddu'r wal a chreu bwch fel lle pasio. Mae'r prosiect wedi gwella mynediad i'r Nant ac ardal yr Eifl ac welliant gweledol amlwg ar dirlun yr AHNE.

8.3 **Gwella llwybrau Cilan** – Bu’r Uned Hawliau Tramwy yn arwain ar y prosiect yma i wneud gwelliannau i lwybrau rhif 10, 12 a 29 ym mhlwyf Llanengan. Roedd yn gwaith yn cynnwys gosod “sleepers” dros fannau gwlyb, creu grisiau a gosod giatiau yn lle camfeydd.

8.4 **Gwella mynediad i Dir Mynediad Bwlch Mawr, Gyrn Ddu, Gyrn Goch.** Mae’r gwaith yma yn cael ei wneud ar y cyd gyda grŵp gwirfoddolwyr lleol. Mae’n cynnwys arolygu cyflwr y llwybrau yn yr ardal a chreu gwelliannau fydd yn cynnwys gosod camfeydd, clirio tyfiant, arwyddo a gosod giatiau newydd.

9.0 **ARGYMHELLIAD**

9.1 Gofynnir i’r aelodau dderbyn yr wybodaeth.